

Redovisning av arbetet med Genomförandeplaner för Dalarna 2008 och 2009

Implementering av Nationella riktlinjer för missbruks- och beroendevården

Bakgrund

Region Dalarna och Landstinget Dalarna har tecknat överenskommelse med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) avseende implementering av nationella riktlinjer för år 2008 och avser att delta och arbeta med utvecklingsarbetet i länet tillsammans med SKL även under år 2009.

Ett gemensamt styrdokument för landsting och kommuner med utgångspunkt i de nationella riktlinjerna arbetades fram i länet hösten 2007: *Gemensamma regionala riktlinjer för missbruks- och beroendevården i Dalarna*. De regionala riktlinjerna antogs genom politiska beslut i landsting och kommunala nämnder under våren 2008.

Dalarna består av 15 kommuner och 5 närsjukvårdsområden samt har en länsövergripande beroendeenhet, avdelning 65, på lasarettet i Falun. Av länets 15 kommuner har fem utsetts som skall prioriteras i utvecklingsarbetet utifrån länets samarbete med SKL: Borlänge, Falun, Gagnef, Ludvika och Smedjebacken.

Överenskommelse mellan SKL, Landstinget Dalarna och Region Dalarna

Ett fortsatt utvecklingsarbete tillsammans med SKL kompletterar två pågående och länsövergripande projekt:

1. Implementeringsprogram för missbruks- och beroendevården i Dalarna.

Projektet drivs genom Socialtjänstens utvecklingscentrum vid Högskolan Dalarna. Projektid: 2008-04-01 – 2010-12-31. Projektets verksamhet riktar sig mot fem aktivitetsområden: Lokala studiegrupper, processtöd i utveckling av samordnade insatser, kompetensutvecklingsinsatser, kunskapsproduktion samt en avslutande länskonferens.

2. ASI

Huvudaktiviteterna är utbildnings- implementerings- och metodstöd inom ASI och ADAD för länets kommuner. ASI projektet drevs initialt som ett projekt i regi av Dalarnas Forskningsråd, länets FoU-verksamhet, men ingår sedan den 1 oktober inom den ordinarie verksamheten och har under hösten 2009 kompletterats med ADAD. Ett länsövergripande ASI-nätverk har skapats.

Övergripande mål för utvecklingsarbetet

Det långsiktiga målet för länets utvecklingsarbete är att den missbruks- och beroendevård som kommunerna tillsammans med landstinget erbjuder i Dalarna utformas utifrån befintlig kunskap om effektiva metoder och arbetssätt i enlighet med Socialstyrelsens riktlinjer så att klienter/patienter får insatser av god kvalitet.

Utvecklingsarbetet skall ta tillvara och utveckla den kompetens som finns i länet för att främja en långsiktig struktur för kunskapsförsörjning.

Mål

Mål för de prioriterade kommunerna tillsammans med landstinget är att:

- Det finns lokalt utvecklade vårdkedjor så att nödvändiga behandlings- och rehabiliteringsinsatser kan erbjudas.
- Personalen har kompetens att utföra sina arbetsuppgifter i enlighet med de nationella riktlinjerna.
- Ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter som socialtjänst, primärvård, beroendevård och psykiatri samt kriminalvård är tydliggjord.

Delmål och aktiviteter för länet och de prioriterade kommunerna 2009:

1. Länets tillsatta styrgrupp upprättar en utvecklingsplan för det fortsatta arbetet under 2009.

genomfört

2. Ansvarsfördelningen mellan berörda myndigheter har tydliggjorts och dokumenterats.

arbetet påbörjat

3. Ansvarsfördelning tydliggörs och dokumenteras med länets beroendeenhet avdelning 65.

arbetet påbörjat

4. Inventering av utbildningsbehovet inom hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Rekrytera utbildare i länet för att garantera långsiktig kunskaps-

utveckling enligt följande:

- *ASI-ADAD = genom avtal med DFR*
- *MI = genom ök med Högskolan Dalarna*
- *AUDIT = genom landstingets utvecklingsenhet*
- *Samordnade vårdplaner= Högskolan Dalarna och landstingets beroendeenhet.*
- *Processledare= personal från verksamheterna*

genomfört

5. Styrgruppen ska initiera utvecklingen av systematisk dokumentation och system för uppföljning.

arbetet påbörjat

- *Arbete med länsgemensam uppföljningsmodell påbörjad*
- *AUDIT uppföljn sker inom landstinget.*

6. På lokal nivå ska initieras utveckling av samordnad verksamhet med personal från socialtjänst, primärvård och psykiatri som har ett gemensamt ansvar att planera och erbjuda vård och behandling för patienter/ klienter.

Samordnade verksamheter har skapats i samtliga fem SKL kommuner, lokal vidareutveckling pågår.

genomfört

I övriga tio kommuner har arbete med utformning av lokal samverkan inletts.

arbetet påbörjat

7. Lokala styrgrupper i de prioriterade kommunerna har upprättat gemensam samverkanspolicy samt rutinplaner för hälso- och sjukvårdens och socialtjänstens gemensamma ansvar för klienter och patienter med missbruk och beroende samtidigt med psykiatrisk och/eller somatisk sjukdom.

Falun *På förvaltningsnivå en övergripande ökning om samverkan mellan socialförvård och öppenvårdspsykiatri, upparbetade samarbetsrutiner finns delvis.*

Borlänge *:samverkanspolicy finns, gemensamma rutinplaner är under utformning.*

Ludvika-Smedjebacken *Verksamhetsplan upprättad för samverkan mellan socialtjänst och psykiatri*

Gagnef *:samverkanspolicy, gemensamma rutinplaner och vårdprogram finns.*

arbetet pågår

8. Styrgruppen anordnar informationsmöte för brukarorganisationerna. På lokal nivå ska former för brukarinflytande utvecklas.

Länsplan *diskussioner pågår och kontakter har inletts med brukarintresseorganisationer.*

genomfört

Lokal nivå Respektive lokal styrgrupp ansvarar för att utveckla lokal samverkan.

9. De övriga 10 kommunerna i länet görs delaktiga i utvecklingsarbetet bl a via gemensam hemsida på andstingets webb-portal och ingår i de regionala implementeringsprojekten som Högskolan Dalarna och Dalarnas forskningsråd ansvarar för.

Totalt 5 lokala styrgrupper har konstituerats i övriga tio kommuner och lokala utvecklingsarbeten har påbörjats.

genomfört

Hemsidan öppnats (september 2009).

genomfört

10. Projekt- och processledare tillsätts.

En projektledare tillsätts på heltid gemensamt av styrgrupp och Dalarnas Högskola för det regionala projektet. Projektledaren ska också vara processledare för de fem utvalda kommunerna i deras lokala utvecklingsarbete.

genomfört

11. Utbildning av utbildare för AUDIT-DUDIT, MI och ASI.

Vid utgången av 2009 ska personal inom landsting och socialtjänst ha god kännedom om varandras olika diagnosinstrument och mätmetoder.

Pågår

Under 2009 ska utbildare finnas inom länet i ovanstående metoder och utbildning av personal påbörjas.

genomfört

12. Delta i av SKL anordnade utbildningar och uppföljningsdagar

genomfört

13. Utifrån nationell utvärdering ta ställning till nivån för den regionala utvärderingen.

arbetet påbörjat

Resultat vid utgången av 2008:

- Länsstyrgrupp har konstituerats.

Ordförandeskapet i styrgruppen innehåller av Landstinget Dalarna.

I styrgruppen ingår representanter från Landstinget Dalarna, Region Dalarna, Dalarnas kommuner och Kriminalvården. Styrgruppens politiska förankring sker via Landstinget Dalarnas Hälsa- och sjukvårdsutskott och via Region Dalarnas Primärkommunala nämnd.

Adjungerande till styrgruppen är:

- Dalarnas forskningsråd
- Högskolan Dalarna
- Länsstyrelsen

Uppgift:

- Skapa en strategi för att stödja implementering av de nationella riktlinjerna.
- Stödja och följa utvecklingen lokalt i kommuner och landsting utifrån uppsatta mål och aktivt förhindra att arbetet stannar upp.
- Samordna utvecklingsarbetet i första hand för de prioriterade kommunerna.
- Hålla sig uppdaterad i missbruks- och beroendevård samt utvecklingen på nationell nivå.
- Information till berörda myndigheter utifrån ovanstående.
- Ansvara för att politiker görs delaktiga på länsnivå.
- Ta tillvara på den kompetens som finns i länet.
- Uppmärksamma kompetens- och utbildningsbehov i länet.
- Arbeta för långsiktigt hållbar struktur avseende kompetensförsörjning i länet.
- Stödja och utveckla kvalitetssäkring och utvärdering för länet.

genomfört

- Lokala styrgrupper har konstituerats.

I lokala styrgrupperna ingår chefstjänstemän från kommunernas beroendeenheter, närsjukvård och psykiatri.

genomfört

- Genomförandeplaner har upprättats för de 5 ingående kommunerna.

genomfört

- Nyckelpersoner har deltagit vid SKL:s utbildningsdagar.

genomfört

- Högskolan Dalarna har genomfört föreläsningar i Missbruk- och beroendevård med utgångspunkt i de nationella riktlinjerna. Inbjudna: berörd personal från Hälso-och sjukvård, Kommunernas socialtjänst och frivården.

genomfört

- Samtliga kommuner i länet har ASI utbildad personal och ingår i Dalarnas forskningsråds nätverk till stöd för användare. Genom att utbilda utbildare i ASI säkerställs framtida behov. Nätverksstödet för ASI användare ska kvarstå under 2009.

arbetet pågår

Resultat vid utgången av 2009

Insats	Ansvar	Resultat 2009
1. Utvecklingsplan Ska ange hur delmålen och aktiviteterna uppnås och genomförs	Styrgrupp	Utvecklingsplanen är upprättad och har följts. <i>Målet delvis uppnått. Kvarstående moment överförs till genomförandeplan 2010</i>
2. Ansvarsfördelning mellan berörda myndigheter	Styrgrupp Lokala styrgrupper	Klart <i>Arbetet påbörjat</i>
3. Ansvarsfördelningen med länets beroendeenhet	Styrgrupp	<i>Arbetet påbörjat</i>
4. Utbildning av utbildare i metoder	Styrgrupp, Högskolan Dalarna, Dalarnas Forskningsråd	<i>Målet uppnått</i>
5. kompetensutveckling	Lokala styrgrupper Länsstyrgrupp	20% av personalen har genomgått utbildningar enligt lokala styrgruppernas behovsinventering <i>Målsättningen till stor del uppnått</i>
6. Utveckling av systematisk dokumentation och system för uppföljning	Styrgruppen initierar	<i>Arbetet pågår</i>
7. Utveckling av samordnad verksamhet där socialtjänst, primärvård, och psykiatri ingår	Lokala styrgrupper	Verksamhet ska vara etablerad i minst en av de 5 kommunerna. <i>Målet uppnått</i> Under 2010 är målet att alla 5 har upprättat verksamheter <i>Målet uppnått</i>
8. Samverkanspolicy, rutinplaner	Lokala styrgrupper	Finns i de fem kommunerna. <i>Målet uppnått</i> <i>Arbetet i övriga kommuner påbörjat</i>
9. Brukarorganisationer görs delaktiga Information → Samverkan →	Styrgruppen Lokala styrgrupper	Genomfört, rutiner finns <i>Arbetet pågår</i>
10. Information och kunskaps-spridning	Styrgrupp, Högskolan Dalarna, Dalarnas Forskningsråd, Nyckelpersoner m.fl.	Önskvärd nivå : - inga klagomål på brist på information Lättillgänglig

Budget 2008-2009.

	2008	2009
Regional styrgrupp	40 000	40 000
Projektledare, processledare	120 000	620 000
Utbildning, nyckelpersoner, resor m.m.		45 000
ASI coaching	25 000	25 000
Information - hemsida	20 000	30 000
Utvärdering	25 000	120 000
Regionala nätverksmöten	20 000	20 000
Summa	255 000	900 000

Bilagor

Sammanfattning genomförandeplan och utfall 2008, bilaga 1

Sammanfattning genomförandeplan och utfall 2009, bilaga 2

Bil 1
Sammanfattning av genomförandeplan och budget med kostnadsredovisning 2008 Dalarna

Område	Insats	Hur	När	Ansvar	Kostnad
Etablerande av en sammanhållen ledningsfunktion för missbruks- och beroendevården	Regional styrgrupp för missbruks- och beroendevården i Dalarna	Interimistisk regional styrgrupp utses	Oktober	Region Dalarna/ Landstinget Dalarna Dalarnas kommuner <i>Utfall</i>	40 000 <i>15 000</i>
		Styrgruppens roll och mandat klargörs varefter erforderliga beslutsprocesser på politisk- och tjänstemannanivå i kommuner och landsting vidtas i syfte att konstituera gruppen.	November - December	Region Dalarna/ Landstinget Dalarna Dalarnas kommuner	
	Samordnad operativ projektorganisation	Projektledarresurs 20 %	September-december	Högskolan Dalarna via avtal med LDa och Region Dalarna <i>Utfall</i>	60 000 <i>60 000</i>
		Processledare 50 % rekryteras	Oktober	Regionala styrgruppen utser genomförare varefter avtal tecknas <i>Utfall</i>	60 000 <i>60 000</i>
	Avtal om genomförande med Högskolan Dalarna och Dalarnas forskningsråd.	Överläggningar mellan berörda organisationer	September - december 2008	Landstinget Dalarna och Region Dalarna	
	Samarbete med brukarorganisationer	Regionala och lokala styrgrupper för missbruks- och beroendevården ser över och utvecklar samarbetsformerna med brukarorganisationerna	Inleds hösten 2008	Landstinget och kommunerna i Dalarna	
Område	Insats	Hur	När	Ansvar	Kostnad

Utökat stöd för lokalt förbättringsarbete i 5-6 kommuner	Lokala genomförandeplaner ska tecknas med 5-6 utvalda kommuner	Genomförande planer utarbetas i dialog med lokala styrgrupper för missbruks och beroendevård.	Oktober 2008	Processledare i det utökade projektet	
Breddad utbildning och implementering av ASI.	ASI utbildarkompetens i länets byggs upp i samarbete med SKL.	Deltagande i SKL arrangerade utbildningar och nätverk.	Okt – dec	Dalarnas forskningsråd via avtal med LDa och Region Dalarna <i>Utfall</i>	25 000 25 000
	Utbildningsinsatser med inriktning mot Landstingets verksamheter planeras	Utbildningsprogram planeras	November	Dalarnas forskningsråd via avtal med LDa och Region Dalarna	
Uppbyggnad av MI utbildning	Uppbyggnad av resursbank av MI utbildare inleds	Personal i regionen erbjuds möjligheter till MI utbildning	November – december	Regionala styrgruppen utser genomförare varefter avtal tecknas	
	Pilotomgång av MI utbildning förbereds	Kursplaner för MI utbildning utarbetas	December	Högskolan Dalarna	
Kommunikation Information	Kommunikationskanaler utvecklas och nyhetsbrev produceras	Placering av hemsida beslutas. Infomaterial utformas	November - december	Regionala styrgruppen utser genomförare <i>Utfall</i>	20 000 35 000
Utvärdering och kvalitetssäkring	Lokal utvärderingsdesign vidareutvecklas och genomförande påbörjas	Dialog i regionala styrgruppen varefter beslut om genomförande fattas	Oktober - december	Dalarnas forskningsråd via avtal med LDa och Region Dalarna <i>Utfall</i>	25 000 25 000
Omkostnader och expenser	Resor Möten mm		Sept –dec	Regionala styrgruppen <i>Utfall</i>	25 000 22 500
Summa:				Summa budget Utfall 2008	255 000 242 500

Bilaga 2

Sammanfattning av genomförandeplan med kostnadsredovisning 2009 Dalarna

Område	Insats	Hur	När	Ansvar	Kostnad
Regional styrgrupp Konstituerad under 2008 <i>genomfört</i>	styrgruppsaktiviteter resor, lokaler , planeringsdagar m.m.		2009	Gemensamt för styrgruppen <i>utfall</i>	40 000 <i>36 940</i>
Information- samordning <i>genomfört</i>	IT stöd genom Webb-portal på landstingets hemsida	Webb-master anlitas	2009	Styrgruppen <i>utfall</i>	30 000 <i>30 000</i>
Stöd i implementering- en Projektledare kombine- rat processledare för 5 kommuner <i>genomfört</i>	Projektledare tillsätts på 100 %	rekrytering av personal	2009	Styrgruppen gemensamt med Högskolan Dalarna <i>utfall</i>	620 000 <i>620 000</i>
Utvärdering <i>Påbörjat</i>	Ställningstagande gällande utvärdering av implementering- en regionalt; utformning av gemensam uppföljningsmodell för länet	Regleras genom avtal med Dalarnas forskningsråd	2009	Dalarnas Forskningsråd <i>utfall</i>	120 000 <i>40 000</i>
Utbildning <i>HAP och återfallspre- vention aktuellt först 2010</i>	Kompetensutveckling/ utbild- ning av utbildare Audit-Dudit MI ASI/ADAD Samordnade vårdplaner Beroendelära och bedömnings- instrument Chefs och politikerutbildning	Nyckelpersoner deltar vid SKL:s utbildningsdagar	2009	Styrgruppen I styrgruppens ansvar ingår att besluta om vilka utbildningar som ska riktas mot de olika personalkategorierna inom landsting respektive socialtjänst lokala styrgrupper <i>utfall</i>	45 000 resor m.m. <i>129 587</i>
Metodutveckling <i>genomfört</i>	Fortsatt nätverksstöd för ASI utbildade		sept 2009- dec 2009	Dalarnas Forskningsråd <i>utfall</i>	25 000 <i>28 861</i>
Kunskapsöverföring lokala styrgrupper <i>genomförs nov 2009</i>	Gemensamma träffar för erfa- renhetsutbyte	Regionala nätverksmöten	HT 2009	Styrgruppen <i>Beräknad kostnad</i>	20 000 <i>20 000</i>
				Summa budget 2009 <i>utfall 2009</i>	900 000 <i>905 388</i>